

อภัพุตต^๑

[๗๖] ตโยเม ภิกฺขเว ชมฺมา โลกเ น สํวิชฺเชยฺยํ น ตถาคโต โลกเ อูปฺชฺเชยฺย
 อรหํ สมนฺนสพฺพุโ น ตถาคตฺตปฺเวทิตฺต ชมฺมวินโย โลกเ ที่เปยฺย, กตเม ตโย, ชาติ จ
 ชรา จ มรณญจ, อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺมา โลกเ น สํวิชฺเชยฺยํ น ตถาคโต โลกเ
 อูปฺชฺเชยฺย อรหํ สมนฺนสพฺพุโ น ตถาคตฺตปฺเวทิตฺต ชมฺมวินโย โลกเ ที่เปยฺย ยสฺมา จ
 โข ภิกฺขเว อิเม ตโย ชมฺมา โลกเ สํวิชฺชนฺติ ตสฺมา ตถาคโต โลกเ อูปฺชฺชติ อรหํ
 สมนฺนสพฺพุโ ตสฺมา ตถาคตฺตปฺเวทิตฺต ชมฺมวินโย โลกเ ทิปฺปติ

ตโย ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ ชาตี ปหาตุํ ชริ ปหาตุํ มรณํ ปหาตุํ,
 กตเม ตโย, รากํ อูปฺปหาย โทสํ อูปฺปหาย โมหํ อูปฺปหาย, อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺเม
 อูปฺปหาย อภพฺโพ ชาตี ปหาตุํ ชริ ปหาตุํ มรณํ ปหาตุํ

ตโย ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ รากํ ปหาตุํ โทสํ ปหาตุํ โมหํ ปหาตุํ,
 กตเม ตโย สกฺกายทิกฺกุจฺฉิ อูปฺปหาย วิจิจฺฉนํ อูปฺปหาย สีลพฺพตฺตปฺรามาสํ อูปฺปหาย, อิเม โข
 ภิกฺขเว ตโย ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ รากํ ปหาตุํ โทสํ ปหาตุํ โมหํ ปหาตุํ

ตโย ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ สกฺกายทิกฺกุจฺฉิ ปหาตุํ วิจิจฺฉนํ ปหาตุํ
 สีลพฺพตฺตปฺรามาสํ ปหาตุํ, กตเม ตโย, อโยนิโส มนสิการํ อูปฺปหาย กุมฺมคฺคเสวนํ
 อูปฺปหาย เจตโส ลินฺตตํ อูปฺปหาย, อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ
 สกฺกายทิกฺกุจฺฉิ ปหาตุํ วิจิจฺฉนํ ปหาตุํ สีลพฺพตฺตปฺรามาสํ ปหาตุํ

ตโย ภิกฺขเว ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ อโยนิโส มนสิการํ ปหาตุํ กุมฺมคฺคเสวนํ
 ปหาตุํ เจตโส ลินฺตตํ ปหาตุํ, กตเม ตโย, มุฏฺฐสจฺจํ อูปฺปหาย อสมฺปชฺฌณํ อูปฺปหาย
 เจตโส วิกุเขปํ อูปฺปหาย, อิเม โข ภิกฺขเว ตโย ชมฺเม อูปฺปหาย อภพฺโพ อโยนิโส
 มนสิการํ ปหาตุํ กุมฺมคฺคเสวนํ ปหาตุํ เจตโส ลินฺตตํ ปหาตุํ

^๑ พระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐ เล่ม ๒๔ อังคุตตรนิกาย ทสก-เอกาทสกนินาต

ตโย ภิกขเว ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ มฺภูจฺจํ ปหาตุ อสมฺปชฺฌณํ ปหาตุ
 เจตโส วิกุเขปํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อริยานํ อทฺตฺสนกมฺยตํ อปฺปหาย อริยธมฺมํ
 อโสตุกมฺยตํ อปฺปหาย อุปรามภฺจิตฺตตํ อปฺปหาย, อิเม โข ภิกขเว ตโย ฐมเม อปฺปหาย
 อภพฺโพ มฺภูจฺจํ ปหาตุ อสมฺปชฺฌณํ ปหาตุ เจตโส วิกุเขปํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อริยานํ อทฺตฺสนกมฺยตํ ปหาตุ อริยธมฺมํ
 อโสตุกมฺยตํ ปหาตุ อุปรามภฺจิตฺตตํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อุทฺตฺจํ อปฺปหาย อสํวริ
 อปฺปหาย ทฺตฺสึลฺลํ อปฺปหาย, อิเม โข ภิกขเว ตโย ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อริยานํ
 อทฺตฺสนกมฺยตํ ปหาตุ อริยธมฺมํ อโสตุกมฺยตํ ปหาตุ อุปรามภฺจิตฺตตํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อุทฺตฺจํ ปหาตุ อสํวริ ปหาตุ ทฺตฺสึลฺลํ
 ปหาตุ, กตเม ตโย, อสฺสทฺธิยํ อปฺปหาย อวทฺตฺตํ อปฺปหาย โกสชฺชํ อปฺปหาย, อิเม
 โข ภิกขเว ตโย ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อุทฺตฺจํ ปหาตุ อสํวริ ปหาตุ ทฺตฺสึลฺลํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺตฺตํ ปหาตุ
 โกสชฺชํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อนาทริยํ อปฺปหาย โทวจสฺสตํ อปฺปหาย ปาปมิตฺตตํ
 อปฺปหาย, อิเม โข ภิกขเว ตโย ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺตฺตํ
 ปหาตุ โกสชฺชํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ
 ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อหิริกํ อปฺปหาย อโนตฺตปฺปํ อปฺปหาย ปมาทํ อปฺปหาย,
 อิเม โข ภิกขเว ตโย ฐมเม อปฺปหาย อภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ
 ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ

อหิริโกยํ ภิกขเว อโนตฺตปฺปํ ปมตฺโต โหติ โส ปมตฺโต สมานอ อภพฺโพ
 อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ โส ปาปมิตฺโต สมานอ

อกพโพ อสุทษธิย ปหาตุ อวทณญตฺ ปหาตุ โกสขฺรฺ ปหาตุ โส กุสีโต สมนโน
 อกพโพ อุตฺรจฺจํ ปหาตุ อลฺวริ ปหาตุ ทฺสฺสึลฺยํ ปหาตุ โส ทฺสฺสึโล สมนโน อกพโพ
 อริยานํ อทฺสฺสนกฺมฺยตฺ ปหาตุ อริยธมฺมํ อโสฺตฺกมฺยตฺ ปหาตุ อฺปารมฺภจิตฺตตฺ ปหาตุ
 โส อฺปารมฺภจิตฺโต สมนโน อกพโพ มฺภูจฺสจฺจํ ปหาตุ อสมฺปฺชนฺณํ ปหาตุ เจตโส
 วิจฺจิตฺตจิตฺตตฺ ปหาตุ โส วิจฺจิตฺตจิตฺโต สมนโน อกพโพ อโยนิโส มนสิการิ ปหาตุ
 กุมฺมกฺคเสวนํ ปหาตุ เจตโส ลินฺตตฺ ปหาตุ โส ลินฺจิตฺโต สมนโน อกพโพ สกฺกายทฺธิจฺฉิ
 ปหาตุ วิจฺจิจฺฉํ ปหาตุ สิลฺพฺพตฺปฺรามาสิ ปหาตุ โส เวจฺจิจฺฉํ สมนโน อกพโพ ราคํ
 ปหาตุ โทสํ ปหาตุ โมหํ ปหาตุ ราคํ อปฺปฺปหาย โทสํ อปฺปฺปหาย โมหํ อปฺปฺปหาย
 อกพโพ ชาตี ปหาตุ ชฺริ ปหาตุ มรณํ ปหาตุ

ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ชาตี ปหาตุ ชฺริ ปหาตุ มรณํ ปหาตุ, กตฺเม ตโย,
 ราคํ ปหาย โทสํ ปหาย โมหํ ปหาย, อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ชาตี
 ปหาตุ ชฺริ ปหาตุ มรณํ ปหาตุ

ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ราคํ ปหาตุ โทสํ ปหาตุ โมหํ ปหาตุ, กตฺเม
 ตโย, สกฺกายทฺธิจฺฉิ ปหาย วิจฺจิจฺฉํ ปหาย สิลฺพฺพตฺปฺรามาสิ ปหาย, อิม โข ภิกฺขเว
 ตโย ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ ราคํ ปหาตุ โทสํ ปหาตุ โมหํ ปหาตุ

ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ สกฺกายทฺธิจฺฉิ ปหาตุ วิจฺจิจฺฉํ ปหาตุ
 สิลฺพฺพตฺปฺรามาสิ ปหาตุ, กตฺเม ตโย, อโยนิโส มนสิการิ ปหาย กุมฺมกฺคเสวนํ ปหาย
 เจตโส ลินฺตตฺ ปหาย, อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ สกฺกายทฺธิจฺฉิ ปหาตุ
 วิจฺจิจฺฉํ ปหาตุ สิลฺพฺพตฺปฺรามาสิ ปหาตุ

ตโย ภิกฺขเว ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อโยนิโส มนสิการิ ปหาตุ กุมฺมกฺคเสวนํ
 ปหาตุ เจตโส ลินฺตตฺ ปหาตุ, กตฺเม ตโย, มฺภูจฺสจฺจํ ปหาย อสมฺปฺชนฺณํ ปหาย เจตโส
 วิจฺเขปํ ปหาย, อิม โข ภิกฺขเว ตโย ฐมฺเม ปหาย ภพฺโพ อโยนิโส มนสิการิ ปหาตุ
 กุมฺมกฺคเสวนํ ปหาตุ เจตโส ลินฺตตฺ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ มฺภูจฺสจฺฉิ ปหาตุ อสมฺปชฌณฺ์ ปหาตุ เจตโส
 วิกุเขปํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อริยานํ อทฺสฺสนกมฺยตํ ปหาย อริยฌมฺมํ อโสฺตฺกมฺยตํ ปหาย
 อุปรามภิจิตฺตํ ปหาย, อิม โข ภิกขเว ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ มฺภูจฺสจฺฉิ ปหาตุ
 อสมฺปชฌณฺ์ ปหาตุ เจตโส วิกุเขปํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกมฺยตํ ปหาตุ อริยฌมฺมํ
 อโสฺตฺกมฺยตํ ปหาตุ อุปรามภิจิตฺตํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อุทฺธจฺฉิ ปหาย อสํวริ ปหาย
 ทฺสฺสึลฺลยํ ปหาย, อิม โข ภิกขเว ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อริยานํ อทฺสฺสนกมฺยตํ ปหาตุ
 อริยฌมฺมํ อโสฺตฺกมฺยตํ ปหาตุ อุปรามภิจิตฺตํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุทฺธจฺฉิ ปหาตุ อสํวริ ปหาตุ ทฺสฺสึลฺลยํ ปหาตุ,
 กตเม ตโย, อสฺสทฺธิยํ ปหาย อวทฺถณฺฺตํ ปหาย โกสชฺชํ ปหาย, อิม โข ภิกขเว ตโย
 ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อุทฺธจฺฉิ ปหาตุ อสํวริ ปหาตุ ทฺสฺสึลฺลยํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺถณฺฺตํ ปหาตุ โกสชฺชํ
 ปหาตุ กตเม ตโย อนาทริยํ ปหาย โทวจสฺสตํ ปหาย ปาปมิตฺตตํ ปหาย, อิม โข
 ภิกขเว ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺถณฺฺตํ ปหาตุ โกสชฺชํ ปหาตุ

ตโย ภิกขเว ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ
 ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ, กตเม ตโย, อหิริกํ ปหาย อโนตฺตปฺปิ ปหาย ปมาทํ ปหาย, อิม
 โข ภิกขเว ตโย ฌมฺเม ปหาย ภพฺโพ อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ
 ปหาตุ

หิริมายํ ภิกขเว โอตฺตปฺปิ อปฺปมตฺโต โหติ โส อปฺปมตฺโต สมานิ ภพฺโพ
 อนาทริยํ ปหาตุ โทวจสฺสตํ ปหาตุ ปาปมิตฺตตํ ปหาตุ โส กลฺยาณมิตฺโต สมานิ
 ภพฺโพ อสฺสทฺธิยํ ปหาตุ อวทฺถณฺฺตํ ปหาตุ โกสชฺชํ ปหาตุ โส อารทฺธิวิริโย สมานิ

ภพโพ อุตฺตจจํ ปหาตุ อสัวริ ปหาตุ ทุสฺสีลฺยํ ปหาตุ โส สึลฺวา สฺมาโน ภพฺโพ อริยานํ
 อทฺตฺสนกมฺยตํ ปหาตุ อริยชมฺมํ อโสตฺตกมฺยตํ ปหาตุ อฺปรามภฺจิตฺตตํ ปหาตุ โส
 อนุปรามภฺจิตฺโต สฺมาโน ภพฺโพ มฺภูจฺสจจํ ปหาตุ อสมปฺชณฺณํ ปหาตุ เจตฺโต วิกุเขปํ
 ปหาตุ โส อวิกฺขิตฺตจิตฺโต สฺมาโน ภพฺโพ อโยนิโส มนสิการํ ปหาตุ กุมฺมคฺคเสวนํ ปหาตุ
 เจตฺโต ลินฺตตํ ปหาตุ โส อลินฺจิตฺโต สฺมาโน ภพฺโพ สกฺกายทฺธิฏฺฐิํ ปหาตุ วิจิกิจฺฉํ
 ปหาตุ สึลฺพทฺตปรามาสํ ปหาตุ โส อวิจิกิจฺฉโน สฺมาโน ภพฺโพ รากํ ปหาตุ โทสํ ปหาตุ
 โมหํ ปหาตุ รากํ ปหาย โทสํ ปหาย โมหํ ปหาย ภพฺโพ ชาตี ปหาตุ ชริ ปหาตุ มรณํ
 ปหาตฺตุนฺติ

๖. อภัพพสูตร^๒

ว่าด้วยกรรม ๓ ประการมีอยู่ในโลก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงบังเกิดในโลก

[๗๖] คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย กรรม ๓ ประการนี้ ไม่เพียงมีในโลก พระตถาคต
 อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เพียงบังเกิดในโลก กรรมวินัยที่พระตถาคตทรงประกาศไว้แล้ว
 ไม่เพียงรุ่งเรืองในโลก ๓ ประการเป็นไฉน คือ ชาติ ๑ ชรา ๑ มรณะ ๑ คุณก่อนภิกษุ
 ทั้งหมด กรรม ๓ ประการนี้แล ไม่เพียงมีในโลก พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่
 เพียงบังเกิดในโลก กรรมวินัยอันพระตถาคตทรงประกาศไว้แล้วไม่เพียงรุ่งเรืองในโลก คุณก่อน
 ภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะกรรม ๓ ประการนี้มีอยู่ในโลก ฉะนั้น พระตถาคตอรหันต
 สัมมาสัมพุทธเจ้าจึงบังเกิดในโลก กรรมวินัยที่พระตถาคตทรงประกาศไว้จึงรุ่งเรืองในโลก

คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละกรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละชาติ ชรา มรณะ
 ได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ รากะ ๑ โทสะ ๑ โมหะ ๑ คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละ
 กรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละชาติ ชรา มรณะได้

คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละกรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละรากะ โทสะ
 โมหะได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ สักกายทัญญู ๑ วิจิกิจฉา ๑ สึลฺพทฺตปรามาส ๑ คุณก่อน

^๒ พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหายานกุฎราชวิทยาลัย

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละราคะ โทสะ โมหะได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัตถพตปรามาสได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ การกระทำไว้ในใจโดยอุบายไม่แยบคาย ๑ การเสพทางผิด ๑ ความหุดหู่แห่งจิต ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัตถพตปรามาสได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละการกระทำไว้ในใจโดยอุบายไม่แยบคาย การเสพทางผิด ความหุดหู่แห่งจิตได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้มีสติหลงลืม ๑ ความไม่มีสัมปชัญญะ ๓ ความฟุ้งซ่านแห่งจิต ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละการกระทำไว้ในใจโดยอุบายไม่แยบคาย การเสพทางผิด ความหุดหู่แห่งจิตได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละความเป็นผู้มีสติหลงลืม ความไม่มีสัมปชัญญะ ความฟุ้งซ่านแห่งจิตได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ๑ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ๑ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดี ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละความเป็นผู้มีสติหลงลืม ความไม่มีสัมปชัญญะ ความฟุ้งซ่านแห่งจิตได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดีได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความฟุ้งซ่าน ๑ ความไม่สำรวม ๑ ความทุกิเลส ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดีได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละความฟุ้งซ่าน ความไม่สำรวม ความทุกิเลสได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ๑ ความเป็นผู้ไม่รู้จักความประสงค์ ๑ ความเกียจคร้าน ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจละความฟุ้งซ่าน ความไม่สำรวม ความทุกิเลสได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละธรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจละความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ความเป็นผู้ไม่รู้จักความประสงค์ ความเกียจคร้านได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความไม่เอื้อเฟื้อ ๑ ความเป็นผู้ว่ายาก ๑ ความเป็นผู้มีมิตรชั่ว ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่

ละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจจะความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ความเป็นผู้ไม่รู้ความ ประสงค์ ความเกียจคร้านได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละกรรม ๓ ประการแล้ว ก็ไม่อาจจะความไม่เอื้อเพื่อ ความเป็นผู้ว่ายาก ความเป็นผู้มีมิตรชั่วได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความไม่มีหิริ ๑ ความไม่มีโอตตปปะ ๑ ความประมาท ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลไม่ละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว ก็ไม่อาจจะความไม่เอื้อเพื่อ ความเป็นผู้ว่ายาก ความเป็นผู้มีมิตรชั่วได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ไม่มีความละอาย ไม่มีความเกรงกลัว เป็นผู้ประมาท ก็ไม่อาจจะความเป็นผู้ไม่เอื้อเพื่อ ความเป็นผู้ว่ายาก ความเป็นผู้มีมิตรชั่วได้ บุคคลเป็นผู้มีมิตรชั่ว ก็ไม่อาจจะความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ความเป็นผู้ไม่รู้ความ ประสงค์ ความเกียจคร้านได้ บุคคลเป็นผู้เกียจคร้าน ก็ไม่อาจจะความฟุ้งซ่าน ความสำรวม ความทุสิตได้ บุคคลเป็นผู้ทุสิต ก็ไม่อาจจะความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดีได้ บุคคลเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดี ก็ไม่อาจจะความเป็นผู้มีสติหลงลืม ความไม่มีสัมปชัญญะ ความฟุ้งซ่านแห่งจิตได้ บุคคลเป็นผู้มีจิตฟุ้งซ่าน ก็ไม่อาจจะความกระทำไว้ในใจโดยอุบายไม่แยบคาย การเสพทางผิด ความหุดหู่แห่งจิตได้ บุคคลเป็นผู้มีจิตหุดหู่ ก็ไม่อาจจะสักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรามาสได้ บุคคลเป็นผู้มีวิจิกิจฉา ก็ไม่อาจจะระาคะ โทสะ โมหะได้ บุคคลไม่ละระาคะ โทสะ โมหะแล้ว ก็ไม่อาจจะชาติ ชรา มรณะได้

ดูภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจจะชาติ ชรา มรณะได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ระาคะ ๑ โทสะ ๑ โมหะ ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจจะชาติ ชรา มรณะได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจจะระาคะ โทสะ โมหะได้ ธรรม ๓ ประการเป็นไฉน คือ สักกายทิฎฐิ ๑ วิจิกิจฉา ๑ สัตถัพพตปรามาส ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจจะระาคะ โทสะ โมหะได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจจะสักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรามาสได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ การกระทำไว้ในใจโดยอุบายไม่แยบคาย ๑ การเสพทางผิด ๑ ความหุดหู่แห่งจิต ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจจะสักกายทิฎฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรามาสได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจละการกระทำไว้ในใจ โดยอุบายไม่แยบคาย การเสพทางผิด ความหุดหู่แห่งจิตได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้มีสติหลงลืม ๑ ความไม่มีสัมปชัญญะ ๑ ความฟุ้งซ่านแห่งจิต ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจละการกระทำไว้ในใจโดยอุบายไม่แยบคาย การเสพทางผิด ความหุดหู่แห่งจิตได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจละความเป็นผู้มีสติหลงลืม ความไม่มีสัมปชัญญะ ความฟุ้งซ่านแห่งจิตได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ๑ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ๑ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดี ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจละความเป็นผู้มีสติหลงลืม ความไม่มีสัมปชัญญะ ความฟุ้งซ่านแห่งจิตได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจละความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดีได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความฟุ้งซ่าน ๑ ความไม่สำรวม ๑ ความเป็นผู้ทุศีล ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจละความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของพระอริยะ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดีได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจละความฟุ้งซ่าน ความไม่สำรวม ความเป็นผู้ทุศีลได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ๑ ความเป็นผู้ไม่รู้จักประสงค์ ๑ ความเกียจคร้าน ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจละความฟุ้งซ่าน ความไม่สำรวม ความเป็นผู้ทุศีลได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการแล้ว จึงอาจละความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ความเป็นผู้ไม่รู้จักประสงค์ ความเกียจคร้านได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้ไม่เอื้อเฟื้อ ๑ ความเป็นผู้ว่ายาก ๑ ความเป็นผู้มีมิตรชั่ว ๑ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจละความเป็นผู้ไม่มีศรัทธา ความเป็นผู้ไม่รู้จักประสงค์ ความเกียจคร้านได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจละความเป็นผู้ไม่เอื้อเฟื้อ ความเป็นผู้ว่ายาก ความเป็นผู้มีมิตรชั่วได้ ๓ ประการเป็นไฉน คือ ความเป็นผู้ไม่มีความละอาย ๑ ความเป็นผู้ไม่มีความเกรงกลัว ๑ ความประมาท ๑ ดูก่อนภิกษุ

ทั้งหลาย บุคคลละกรรม ๓ ประการนี้แล้ว จึงอาจจะความเป็นผู้ไม่เอื้อเฟื้อ ความเป็นผู้ว่า
ยาก ความเป็นผู้มีมิตรชั่วได้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้มีความละเอียด มีความเกรงกลัว ไม่ประมาทอยู่ ก็อาจ
ละความเป็นผู้ไม่เอื้อเฟื้อ ความเป็นผู้ว่ายาก ความเป็นผู้มีมิตรชั่วได้ บุคคลเป็นผู้มีมิตรดี ก็
อาจจะละความเป็นผู้มีมิตรชั่ว ความเป็นผู้ไม่รู้จักประสงค์ ความเกียจคร้านได้ บุคคล
เป็นผู้ปรารถนาความเพียร ก็อาจจะละความเป็นผู้ฟุ้งซ่าน ความไม่สำรวม ความเป็นผู้ทุศีลได้
บุคคลเป็นผู้มีศีล ก็อาจจะละความเป็นผู้ไม่ใคร่เห็นพระอริยะ ความเป็นผู้ไม่ใคร่ฟังธรรมของ
พระอริยะ ความเป็นผู้มีจิตคิดแข่งดีได้ บุคคลเป็นผู้มีจิตไม่คิดแข่งดี ก็อาจจะละความเป็นผู้มี
สติหลงลืม ความไม่มีสัมปชัญญะ ความฟุ้งซ่านแห่งจิตได้ บุคคลเป็นผู้มีจิตอันไม่ฟุ้งซ่าน
ก็อาจจะละการกระทำไว้ในใจโดยอุบายอันไม่แยบคาย การเสพทางผิด ความหดหู่แห่งจิตได้
บุคคลเป็นผู้มีจิตไม่หดหู่ ก็อาจจะละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัสสพตปรามาสได้ บุคคลเป็น
ผู้ไม่มีวิจิกิจฉา ก็อาจจะละราคะ โทสะ โมหะได้ บุคคลละราคะ โทสะ โมหะแล้ว ก็อาจ
ละชาติ ชรามรณะได้

จบอภัพสูตรที่ ๖
